

SZKOLNY PROGRAM PROFILAKTYKI

Chróstina, grudzień 2015

PODSTAWA PRAWNA

Podstawę prawną Szkolnego Programu Profilaktyki stanowią:

- ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz. U z 2014r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012r. poz 124 oraz z 2015 r poz. 28 i 875),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375)
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 r. poz.1356, z 2013 r. poz. 1563 oraz z 2014r. poz. 822)
- ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U z 1996 r. Nr 10, poz. 55, z późn. zm)
- ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm)
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii.

WSTĘP

Profilaktyka to chronienie człowieka w rozwoju przed zagrożeniami i reagowanie na pojawiające się zagrożenia. Jej celem jest chronienie dziecka, ucznia, wychowanka przed zakłóceniami rozwoju, czyli przed podejmowaniem zachowań hamujących lub niszczących rozwój, określanymi jako zachowania ryzykowne.

Czynniki ryzyka to indywidualne cechy i zachowania uczniów, cechy środowiska społecznego i efekty ich wzajemnego oddziaływania, które wiążą się z wysokim prawdopodobieństwem wystąpienia zachowań ryzykownych stanowiących zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju, zdrowia, bezpieczeństwa lub funkcjonowania społecznego.

Czynniki chroniące to indywidualne cechy i zachowania uczniów, cechy środowiska społecznego i efekty ich wzajemnego oddziaływania, których występowanie wzmacnia ogólny potencjał zdrowotny ucznia i zwiększa jego odporność na działanie czynników ryzyka.

Działalność profilaktyczna w szkole polega na realizowaniu działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej.

Profilaktyka uniwersalna to wspieranie wszystkich uczniów w prawidłowym rozwoju i zdrowym stylu życia oraz podejmowanie działań, których celem jest ograniczanie zachowań ryzykownych niezależnie od poziomu ryzyka używania przez nich środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych.

Profilaktyka selektywna to wspieranie uczniów, którzy ze względu na swoją sytuację rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są w wyższym stopniu narażeni na rozwój zachowań ryzykownych.

Profilaktyka wskazująca to wspieranie uczniów, u których rozpoznano wczesne objawy używania środków i substancji psychoaktywnych lub występowania innych zachowań ryzykownych, które nie zostały zdiagnozowane jako zaburzenia lub choroby wymagające leczenia.

DIAGNOZA W ZAKRESIE WYSTĘPUJACYCH W ŚRODOWISKU SZKOLNYM CZYNNIKÓW CHRONIĄCYCH ORAZ CZYNNIKÓW RYZYKA

Szkolny Program Profilaktyki jest odpowiedzią na realne problemy i zagrożenia w szkole. Diagnoza sytuacji wychowawczej szkoły oraz rozpoznanie stopnia zagrożenia uczniów uzależnieniami skłoniła Radę Pedagogiczną do zaprojektowania działań profilaktycznych.

Szkolny Program Profilaktyki został opracowany w oparciu o analizę:

- obowiązujących przepisów prawnych,
- wyników ewaluacji Programu Wychowawczego Szkoły,
- ankiet skierowanych do uczniów, rodziców i nauczycieli.

CEL GŁÓWNY:

- zwiększenie skuteczności działań wychowawczych, edukacyjnych, informacyjnych i profilaktycznych wśród uczniów, ich rodziców lub opiekunów oraz nauczycieli i pracowników szkoły na rzecz bezpieczeństwa, tworzenia przyjaznego środowiska w szkole oraz w celu przeciwdziałania narkomanii.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- promowanie zdrowego stylu życia,
- tworzenie bezpiecznej atmosfery w szkole,
- ograniczanie zachowań agresywnych i przemocy,
- integracja z zespołem klasowym i wzajemne budowanie zaufania,
- budowanie prawidłowych relacji pomiędzy uczniami a nauczycielami i rodzicami oraz wzmacnianie tych więzi,

- kształtowanie środowiska sprzyjającego rozwojowi zdrowia, osiągnięcie właściwego stosunku do świata, poczucia siły, chęci do życia i witalności,
- kształtowanie poczucia odpowiedzialności za zdrowie własne, rodziny i społeczeństwa,
- pomaganie w budowaniu własnego systemu norm, wartości i autorytetów,
- ukazywanie prawidłowych wzorców społecznych zachowań,
- dostarczanie wiedzy i umiejętności umożliwiających uzyskiwanie i interpretowanie informacji o zdrowiu i podejmowanie działań na rzecz zdrowia,
- osłabianie czynników ryzyka i wzmacnianie czynników chroniących,
- wyjaśnianie przyczyn i mechanizmów uzależnień,
- dostarczanie wiedzy o konsekwencjach zachowań ryzykownych,
- uczenie alternatywnych sposobów spędzania wolnego czasu,
- wskazywanie sposobów konstruktywnego rozwiązywania problemów,
- kształtowanie i doskonalenie umiejętności asertywnego odmawiania,
- kształtowanie umiejętności asertywnego wyrażania swoich próśb i obrony praw,
- budzenie zainteresowania nauką,
- wzmacnianie kompetencji wychowawczych nauczycieli oraz rodziców lub opiekunów.

FORMY I METODY PRACY

Systematyczna działalność wychowawcza, edukacyjna, informacyjna i profilaktyczna obejmuje uczniów wszystkich klas, ich rodziców lub opiekunów oraz nauczycieli i pracowników administracji i obsługi szkoły. Formy i metody pracy są dostosowane do potrzeb i możliwości psychofizycznych odbiorców oraz wynikają z wniosków z bieżącej diagnozy problemów występujących w środowisku szkolnym.

Formy realizacji:

- konkursy, projekcje filmów, pokazy, quizy, ogólnoszkolne akcje o tematyce prozdrowotnej,
- interaktywne wykłady, warsztaty, treningi umiejętności, projekty, debaty, spektakle teatralne, spoty, happeningi,
- spotkania z pedagogiem szkolnym, policją, przedstawicielami służby zdrowia i innymi specjalistami,
- zebrania, szkolenia i rozmowy indywidualne z rodzicami,
- szkolenia nauczycieli,
- zajęcia z wychowawcą, zajęcia edukacyjne, zajęcia pozalekcyjne.

OSOBY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ:

- dyrektor/wicedyrektor szkoły
- wychowawcy klas
- nauczyciele pozostałych przedmiotów
- pedagog szkolny
- rodzice

ZAKRES I KIERUNKI REALIZACJI SZKOLNEJ PROFILAKTYKI

Działania informacyjne:

- przekazanie uczniom, rodzicom i nauczycielom oraz pogłębienie ich wiedzy na temat szkodliwości środków uzależniających oraz ryzyka zachowań związanych z ich używaniem,
- zapoznanie nauczycieli z przepisami dotyczącymi ochrony zdrowia psychicznego, przeciwdziałania narkomanii, alkoholizmowi i ochronie przed następstwami używania tytoniu,
- przekazanie rodzicom wiedzy na temat dopalaczy i zagrożeń wynikających z ich używania,
- udostępnienie informacji o ofercie pomocy specjalistycznej dla uczniów, rodziców lub opiekunów w przypadku używania substancji psychoaktywnych,
- uświadomienie rodzicom ich roli wychowawczej w kształtowaniu pozytywnych postaw prezentowanych przez uczniów na terenie szkoły,
- przekazanie wiedzy na temat cyberprzemocy oraz jej psychologicznych i prawnych skutków.

Działania edukacyjne

- poszerzenie wiedzy rodziców lub opiekunów i nauczycieli na temat prawidłowości rozwoju i zaburzeń zdrowia psychicznego młodzieży, rozpoznawania wczesnych objawów używania środków odurzających, substancji psychotropowych, nowych substancji psychoaktywnych, a także suplementów diet i leków w celach innych niż medyczne oraz postępowania w tego typu przypadkach,
- doskonalenie kompetencji nauczycieli z zakresu przeciwdziałania agresji i przemocy rówieśniczej, w tym cyberprzemocy, rozwiązywania konfliktów, podejmowania szkolnej interwencji profilaktycznych, reagowania w sytuacjach kryzysowych,
- prowadzenie zajęć integrujących w klasach, w szczególności w klasach pierwszych,

- zagospodarowanie czasu wolnego młodzieży, ze szczególnym zwróceniem uwagi na rozwijanie ich pasji i zainteresowań w ramach zajęć pozalekcyjnych,
- inspirowanie uczniów do rozwoju indywidualnego i rozwoju własnych pasji,
- rozwijanie umiejętności interpersonalnych uczniów,
- promowanie wartościowych postaw i stylów zachowania,
- kształtowanie u uczniów umiejętności radzenia sobie ze stresem i trudnymi emocjami,
- upowszechnianie programów edukacyjnych z zakresu zdrowego żywienia i aktywności fizycznej.

Działania mające na celu kształtowanie pozytywnych relacji nauczyciel – uczeń:

- doskonalenie umiejętności nauczycieli w zakresie budowania podmiotowych relacji z uczniami,
- integracja zespołu klasowego z nauczycielem,
- wsparcie przez nauczycieli uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- budowanie przez wychowawców poczucia bezpieczeństwa i akceptacji uczniów.

Działania mające na celu współpracę ze środowiskiem:

- włączenie do oddziaływań profilaktycznych rodziców, nauczycieli oraz pracowników administracji i obsługi szkoły,
- tworzenie warunków do poszerzania współpracy z instytucjami i podmiotami, które mogą wspierać działania szkoły w środowisku lokalnym,
- wsparcie rodziców doświadczających trudności wychowawczych,
- współpraca szkoły z instytucjami i podmiotami, które mogą wspierać działania szkoły na rzecz przeciwdziałania narkomanii w środowisku lokalnym,
- współpraca szkoły z instytucjami i podmiotami, które mogą wspierać działania szkoły na rzecz prawidłowego funkcjonowania uczniów w środowisku cyfrowym.

SPODZIEWANE EFEKTY DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH

- wzrost wiedzy i umiejętności uczniów i rodziców pozwalających na prowadzenie zdrowego stylu życia i podejmowanie zachowań prozdrowotnych,

- zmniejszenie liczby zachowań ryzykownych podejmowanych przez uczniów,
- zmniejszenie ilości problemów edukacyjnych i wychowawczych,
- wzmocnienie kompetencji wychowawczych nauczycieli oraz rodziców lub opiekunów.

EWALUACJA PROGRAMU

Ocenę realizacji Programu Profilaktyki Szkolnej dokonuje się w ramach sprawowanego przez dyrektora nadzoru pedagogicznego oraz za pomocą narzędzi stosowanych w ramach ewaluacji wewnętrznej tj. sprawozdań z realizacji planów pracy, zapisów w dokumentacji pedagoga i wychowawców, badań ankietowych, ich analizy i wniosków.

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Rada Pedagogiczna uchwałą z dnia 22 listopada 2002 r. przyjęła Szkolny Program Profilaktyki po pozytywnym zaopiniowaniu jego treści przez Radę Rodziców i Samorząd Uczniowski.

Nowelizacji Szkolnego Programu Profilaktyki dokonano uchwałą Rady Pedagogicznej 4 marca 2004 roku, 12 października 2009 roku oraz 11 stycznia 2016 roku.